

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 1.3.2001

Číslo: Ročník 11 (2001). Číslo 1

Sekce:

Název článku: Integrované automatizované knihovnické systémy KP-sys a KP-win 1.0

Autor: KP-sys s.r.o.

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=420>

Integrované automatizované knihovnické systémy KP-sys a KP-win 1.0

KP-sys s.r.o.

Systémy jsou vytvořeny na vysoce profesionálním základě a za trvalé spolupráce s PhDr. Annou Stöcklovou z Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

KP-sys verze 1.2

KP-sys pracuje v prostředí MS-DOS i Windows ve znakovém režimu. V síťové verzi podporuje i CLIENT-SERVER architekturu. České národní prostředí je v kódování Latin2. Export a import dat je zajištěn přes výměnný formát nebo UNIMARC. Výhodou je nenáročnost programu na technické vybavení. Pracuje i na počítačích typu 286, 386, 486. Verze je osvědčená dlouholetým provozem.

KP-win verze 1.0

Na konci roku 1999 začala firma s distribucí nejnovější verze knihovnického systému. Tato verze již plně pracuje v grafickém prostředí Windows (32 bitová aplikace). Je zachována funkční kompatibilita s KP-sys v. 1.2. Verze je náročnější na hardwarové vybavení.

Komu jsou naše systémy určeny?

Se systémy mohou pracovat profesionální i neprofesionální knihovníci. Najdou uplatnění ve všech typech knihoven - v městských knihovnách, v odborných knihovnách, v lékařských knihovnách, ve školních knihovnách ap. Z uživatelů systémů můžeme např. uvést Státní vědeckou knihovnu Hradec Králové, Ministerstvo financí, Ministerstvo spravedlnosti, Univerzitu Pardubice, ČVUT Praha, Univerzitu Hradec Králové, Farmaceutickou fakultu UK, Lékařskou fakultu MU Brno, Divadelní ústav v Praze, VÚPCH Pardubice, Ústav biologie obratlovců, Zemědělský výzkumný ústav v Kroměříži, Vinohradskou nemocnici, České dráhy, Národní muzeum, Karosu, a.s., řadu okresních či městských knihoven, např. v Pardubicích, Vsetíně, Bruntále, Jičíně, Mladé Boleslavi, Hradci Králové, Ostravě, Chebu, Zlíně, Žďáru nad Sázavou a řadu školních knihoven středních či základních škol. Dnes jsou systémy instalovány ve více než 200 institucích.

Funkce systémů

Oba systémy umožňují knihovníkům provádět na počítači všechny důležité agendy bez zbytečné manuální a duplicitní práce. Všechny údaje je možno zapisovat pouze jedenkrát a důležitá pole v záznamu jsou navíc kontrolována přes autority nebo validační slovníky. Systémy pracují s proměnnou délkou polí a záznamů.

Pro rychlé pořízení dat v rámci retrospektivního zpracování fondu je možné standardně využít externích katalogů, např. České národní bibliografie nebo katalogů jiných knihoven. Retrospektivní zpracování je potom záležitostí nalezení záznamu v externím katalogu a jednoduchého importu do vlastního formuláře. Pořízení dat se tím mnohonásobně urychlí. Systémy jsou modulární.

Modul AKVIZICE

Umožňuje evidovat požadavky na nákup dokumentů, jejich objednávku a následné dodání. Automaticky jsou generovány urgencye na opožděné dodání dokumentu nebo na nevyřízení celé objednávky. Lze sledovat čerpání rozpočtu knihovny na nákup dokumentů. V systémech jsou automaticky vypočítávány náklady na více výtisků jednoho titulu, skutečné (fakturované nebo zaplacené) výdaje, ale i očekávané výdaje u ještě nedodaných knih. Automaticky se generují přírůstková čísla pro celou knihovnu či jednotlivé pobočky i dle typu dokumentu.

Modul KATALOGIZACE

V tomto modulu se provádí kompletní zpracování dokumentů. Jsou připraveny vstupní formuláře pro monografie, sborníky ze sjezdů a konferencí, výzkumné a cestovní zprávy, normy, ochranné dokumenty, vysokoškolské práce, periodika, hudebniny, audiovizuální dokumenty, ale i články z časopisů a kapitoly ve sbornících. Uživatel má možnost definovat či upravovat vstupní formuláře.

Struktura dat odpovídá formátu UNIMARC. Jednotnost a jednoduchost v editaci polí umožňují obecně definovatelné autority jmenné (osoby, korporace) i věcné (klasifikace, předmětová hesla, deskriptory ad.). Ostatní údaje lze validovat, buď z předem připravených slovníků nebo ze slovníků údajů již jednou uživatelem vložených. Uživatelům jsou k dispozici on-line specifikace jednotlivých údajů s příklady, které jim umožní správné ukládání dat s přihlédnutím k normě AACR2. Je připraveno i automatické generování signatur a přírůstkových čísel. Součástí modulu je i kompletní správa seriálů včetně akvizice. Do libovolných polí lze vkládat i obrazové informace (podobiznu autora, popř. v katalogu zajímavé titulní listy apod.).

Modul KATALOG

Modul obsahuje jak OPAC pro nezaškolené uživatele, kteří vyhledávají v systému pouhým listováním v záznamech uspořádaných podle libovolných kritérií, ale také profesionální vyhledávání pomocí booleovských operátorů. Vyhledávání či rešerše je možné provádět i ve všech typech dokumentů současně. Již vytvořené dotazy lze uchovávat pro příští použití. Lze používat systém nadřazeností a podřazeností pro definování rešeršního dotazu. Z katalogu je možné provádět definované exporty dat a libovolné tiskové výstupy. Je připraven i samostatný modul OPAC.

VÝPŮJČNÍ modul

Umožňuje rychlou výpůjčku, vracení, prolongace výpůjček i jejich rezervace a automatické generování urgencí. Výpůjční modul lze použít i v případě, že knihovna nemá zpracován celý fond v katalogu. Modul podporuje komplexní využití čárkového kódu. Součástí modulu je výpočet poplatků a pokut pro jednotlivé kategorie uživatelů. Lze jej využít ve velkých knihovnách, kde je nutné půjčovat, urgovat a vypočítávat poplatky a pokuty podle kategorií čtenářů i kategorií jednotlivých výtisků titulu. Modul je možné napojit na přístupový systém s turnikety s využitím magnetických karet.

Funkce importu a exportu

Součástí systému je standardně import a export různých formátů dat - ISO2709 (např. dat ze systému MAKS ap.) nebo řádkový UNIMARC atd.. Firma při převodu dat poskytuje odbornou pomoc a je schopna převést data i z jiných systémů. Systém umožňuje importovat data z mezinárodních článkových databází, jako např. Current Contents, Medline apod. ve formátech Sci-mate, Referent Manager, Procite, což je vhodné především pro všechny odborné knihovny a informační pracoviště výzkumných ústavů a jiných výzkumných pracovišť. Nově jsou zabudovány funkce pro export dat pro vystavení katalogu na internetu.

Ochrana dat

Jednotliví pracovníci knihovny mají přístup přes hesla jen do předem definovaných funkcí. Uživatelům knihovny je umožněn přístup do KATALOGU přes tzv. OPAC bez možnosti editace. Zpracováváný dokument je však k dispozici čtenáři pro prohlížení v jakémkoliv stupni zpracování záznamu.

Parametrizace systému

Při instalaci si knihovníci za spolupráce s dodavatelem vyberou a parametrizují důležité prvky systému. Definují přístupová práva, velikost a tvar přírůstkových čísel, signatur, kategorie uživatelů i dokumentů pro výpůjčku. Určí, které vstupní formuláře pro jednotlivé druhy dokumentů budou potřebovat. Z bohaté nabídky si vyberou varianty tiskových výstupů (přírůstkové, úbytkové a místní seznamy, katalogizační lístky, rešerše, objednávky, urgencye a příp. potvrzení o výpůjčce). Všechny tyto definice výstupů si mohou uživatelé modifikovat či navrhnout sami. Před vlastním tiskem může uživatel použít pro případnou modifikaci sestavy libovolný externí editor.

Další moduly

WWW-OPAC

Modul umožňuje vyhledávání a zobrazení dat ve formě uživatelsky definovaného katalogizačního záznamu v síti Internet (Windows NT, resp. LINUX).

NOVÉ KNIHY

Modul umožňuje import dat z aktuální databáze Nové knihy do externího katalogu.

PSH (Polytematický strukturovaný heslář), MeSH (Medical Subject Headings)

Moduly umožňují využívání známých tezaurů pro on-line validaci deskriptorů při katalogizaci.